

”Hänen Majesteettinsa Kuningatar Kristiina”

Mika Kaurismäen Tyttökuningas on vaikuttava elokuva yhdestä historian rohkeimmasta hallitsijasta. Se on juuri saanut ensi-iltansa. Kajastus haastatteli ohjaajaa.

Teksti: Pilvi Meriläinen
Kuvat: Veera Aaltonen

- Elokuva sai alkunsa kun eräs saksalainen tuottaja kysyi minulta Riossa vuonna 2000, kiinnostaisiko ohjata elokuva kuningatar Kristiinasta. Sanoin että kiinnostaa, sillä tiesin Kristiinasta ja hänen erikoisesta elämästään jonkin verran, Mika Kaurismäki kertoo.

Ruotsin kuningatar Kristiina (1626-1689) syntyi ainoana lapsena odotetuksi kruununperilliseksi ja hänet kasvatettiin isänsä pyynnöstä prinssinä. Kristiinasta tuli kruununperijä jo kuusivuotiaana ja Ruotsin hallitsija hänestä tuli 18-vuotiaana. Kristiina omasi ikäisekseen poikkeuksellista viisautta ja halua muutokseen. Hän myös rikkoi vahvasti aikansa naiskäsitystä: hän muun muassa miekkaili, metsästi karhuja, pukeutui usein housuihin - ja ajautui yhteenottoihin hovin konservatiivisten luterilaisten aatelismiesten kanssa. Hovi näki kuningattaren tärkeimpänä tehtävänä naimisiinmenon ja perillisen, pojan, synnyttämisen. Kristiinalla oli kuitenkin korkeammat tavoitteet; hän halusi tarjota alamaisilleen koulutusta, vaalia tieteitä ja päättää 30-vuotisen sodan (1618-1648). Kristiinan rakkaus hovineitoaan Ebba Sparrea kohtaan hankaloitti entisestään hänen asemaansa. Vaikutusvaltaiset voimat nousevat vastakkain, ja Kristiinan on tehtävä ratkaisu maansa ja kohtalonsa puolesta.

Kristiina keskiöön

Elokuvan tie oli pitkä ja kivinen.

- Saksalaisen tuottajan käsikirjoitus oli mahdoton tuotettavaksi, sillä se oli perinteinen epookkielokuva isoine sotakohtauksineen ja lavastuksineen. Se olisi ollut liian kallis ja myös tarinan suhteen liian mahtipontinen. Ehdotin, että teemme pienimuotoisemman Kristiinaan keskittyvän elokuvan, jonka lähestymiskulma on enemmän psykologinen kuin historiallinen. Näin Kristiinan hahmossa ja ajatusmaailmassa paljon yhtymäkohtia nykyaikaan. En halunnut tehdä museotelokuvaa vaikka se sijoittuu 1600-luvulle.

- Kehittelimme käsikirjoitusta uudelta pohjalta, mutta emme saaneet sitä toimimaan ja kehittelytyö katkesi. Näytti

siltä, että projekti jäisi pöytälaatikkoon, mutta vuonna 2009 mukaan tulivat uudet tuottajat Kanadasta ja Saksasta, ja sitä heräteltiin henkiin. Käsikirjoittajaksi tuli kanadalainen Michel Marc Bouchard, joka sai tarinan ehdottamaani suuntaan.

- Rahoitus oli edelleen suuri haaste ja kesti vielä viitisen vuotta ennen kuin pääsimme tuotantoon. Mukana oli Suomi, Ruotsi, Saksa, Kanada ja Ranska. Alunperin elokuvaa ei ollut tarkoitus kuvata Suomessa, mutta kun Turusta löytyivät keskeiset kuvauspaikat, Turun linna ja Tuomiokirkko, päätettiin kuvaukset tuoda Suomeen.

Yhteistyössä oppilaitosten kanssa

Suomessa ei ole historiallisen elokuvan tekemisen perinteitä, ei vuokraamoja joista voi vuokrata pukuja ja lavasteita, joten kaikki oli uutta.

- Jouduimme tekemään keskeisten roolihahmojen puvustuksen alusta alkaen. Pukusuunnittelijamme teki yhteistyötä Turun seudun oppilaitosten ja opiskelijoiden kanssa pukujen valmistamiseksi ja myös lavastuspuolella oli paljon opiskelijoita. Epookkielokuvassa lavastus, puvustus ja maskeeraus ovat tavallista suuremmassa osassa ja se oli ohjaajan kannalta välillä stressaavaa, koska kuvaamiseen jäi ta-

Ohjaaja Mika Kaurismäki.

vallista vähemmän aikaa puku- ja maskivaihtojen vuoksi. Kuvausaika oli lyhyt, vain 37 kuvauspäivää, sekin oli aikamoinen haaste. Onneksi työryhmä oli hyvä, se toimi koko ajan materiaalisten ja fyysisten resurssien ääri rajoilla, ja kuin ihmeen kaupalla saimme elokuvan tehtyä suunnitellussa aikataulussa.

- Mieleeni on muun muassa jäänyt työryhmän hyvä henki ja yhteistyö näyttelijöiden kanssa. Muistan hyvin myös Turun linnan ja sen pimeät käytävät ja kapeat portaat. Lisäksi mieleen on jäänyt lumeton talvi. Suurin osa kohtauksista sijoittuu talveen, mutta talvi 2014 oli Turussa vähälumisin 40 vuoteen. Lunta ei käytännöllisesti katsoen ollut ollenkaan. Jouduimme muuttamaan käsikirjoitusta, hakemaan lunta, levittämään valkoisia lakanoita maahan ja lisäämään lunta tietokoneilla jälkityövaiheessa. Se oli ylimääräinen haaste, joka olisi saanut jäädä tapahtumatta.

Monenlainen Kristiina

Kristiinan roolissa on palkittu Malin Buska.

- En tuntenut Malin Buskaa ennen kuin näin hänen ensimmäisen elokuvansa Happy End (2011). Malinia katsoessa tuntui heti että hän voisi olla elokuvani Kristiina. Kun tapasin hänet Tukholmassa, tuntemukseni vahvistui, ja valitsin hänet nopeasti päärooliin. Yllätyin kuinka paljon hän tiesi Kristiinasta. Jopa hänen toinen nimensä on Kristiina. Hänen

äitinsä ja mummonsä ovat Kristina-faneja, ja siksi he antoivat Malinille sen toiseksi nimeksi. Tuntuu, että Malin syntyi tehdäkseen tämän roolin. Hauskaa on myös se, että hän puhuu suomea, tai meän kieltä, sillä hän on kotoisin Tornionjokilaaksosta läheltä Suomen rajaa.

- Malin on hyvin intensiivinen ja älykäs Kristiina. Yritimme päästä hänen lähelleen enemmänkin ihmisenä kuin kuningattarena, seurata hänen ajatuksiaan ja valintojaan. Malin kantaa ison roolin hienosti, hän antoi Kristiinan tulla sisäänsä, hän on sekä impulsiivinen että vahva ja omapäinen, toisaalta herkkä ja kompleksinen.

- Casting oli kansainvälinen kuten oli Ruotsin hovikin Kristiinan aikaan. Oli hienoa tehdä töitä upeiden kansainvälisten ja suomalaisten näyttelijöiden kanssa. Keskeisiä rooleja ovat lisäksi kanadalaisen Sarah Gadonin esittämä hovineito Ebba Sparre ja Patrick Bauchau esittämä filosofi René Descartes ja tietenkin Kristiinan isähahmo, kansleri Axel Oxenstjärna, jota esittää Ruotsin eturivin näyttelijöihin kuuluva Michael Nyqvist.

Kristiina vaikuttaa yhä

Perusteellinen taustatutkimus käsikirjoitusta varten antoi ohjaajalle paljon uutta tietoa Kristiinasta ja hänen aikakaudestaan.

- Elokuva on auttanut muodostamaan tarkempaa käsitystä Suomen ja Ruotsin historiasta, muun muassa syy-yhteydet ovat nyt selvempiä. Elokuva ei erityisesti kerro Suomen historiasta vaan keskittyy Kristiinaan. Hänen aikaansaannoksistaan ei ole paljonkaan kerrottu ennen kuin aivan viime vuosina.

- Kristiina oli paljon aikaansa edellä, olisi vielä tänäkin päivänä. Hänen myrskyisän hallituskautensa merkittävä saavutus oli 30-vuotisen sodan lopettaminen. Sillä on yhteytensä nykypäivään, sillä sitä pidetään ensimmäisenä askeleena kohti Euroopan unionia. Myös taiteiden ja tieteiden tuominen pimeään Pohjolaan oli merkittävä teko, jonka vaikutukset näkyvät yhä. Kristiinan aikakausi on hyvin tärkeä Pohjolan ja Euroopan kannalta.

”Pidä kiinni unelmista ja toimi oman tahtosi mukaan”

- Elokuva haluaa välittää viestin, että pidämme kiinni omista unelmistamme ja toimimme oman vapaan tahtomme mukaan emmekä anna muiden sanella kohtaloamme, Mika Kaurismäki sanoo.

- Näemme historiallisen elokuvan, jonka päähenkilö on moderni, tarinassa on yhtymäkohtia tähän päivään. Puvustukseen, lavastukseen ja kuvakseen on panostettu, mutta näkökulma erityisesti moderni ja psykologinen kuin historiallinen.

Mitä häneltä on tulossa seuraavaksi?

- Kirjoitan ja kehittelem monenlaisia projekteja Suomessa ja ulkomailla ja toivon, että jokin etenee tuotantoon viimeistään vuoden 2017 aikana.

Artikkeli on toisinto Filmjournalenin jutusta. Se julkaistaan Filmjournalenin luvalla.